

hvorledes i Kjøbstæderne? Jeg tror, at et saadant nyere Kjenndskab, som sikkert maa findes i Ministeriet — hvis det ikke var Tilfældet, vilde det være et meget stort Saan — vilde have stor Betydning for Bedømmelsen af de enkelte Forandringsforslag. Det er vistelig ikke en ufrugtbar Interesse, som jeg her søger at gjøre gjældende, det er ikke tomme Talekæder, som ligge mig paa Sinde, thi kjøndt man ikke kan undvære Oplysninger i den mere tørre skematisk Form, men det er netop et levende Overblik over den hele Tingenes Tilstand, saaledes som den har udviklet sig under de forskjellige Tid efter anden givne Loves Indflydelse, som jeg tror vilde være et særdeles vigtigt Bidrag til Belysning af de Forandringer, det paatænker at indføre i den nu gjældende Skolelovgivning. Det skulde virkelig undre mig, om ikke adskillige Bestemmelser i Udkastet havde faaet et klarere Udtryk og maasse ogsaa noget andet Indhold, dersom det havde været Ministeren muligt at ledsage Forslaget med en saadan overfskuelig Fremstilling af Almue-skolevæsenets nuværende Tilstand. Hvis jeg ikke tager feil, saa have vi ikke nogen almindelig tilgjængelig Oversigt siden den, der blev givet fra det statistiske Bureau om Skolevæsenets Tilstand i 1867, og som jo udkom nogle Aar senere; men dette Hovedspørgsmaal, om vi paa dette Omraade i det Hele taget gaa frem eller ikke, om vi i alt Fald gaa frem i samme Forhold som Folkemængden og Befstanden i det Hele taget, trods visse Spingninger maa siges at gjøre — dette store faktiske Spørgsmaal staar vistnok noget uklart for Mange. Det hjælper ikke, at der gives Mange, baade i og udenfor Rigsdagen, som have nye Kjenndskab til Skolevæsenets Tilstand paa det enkelte Sted, i den enkelte Kommune, ja selv om det var i det enkelte Amt; thi her er det, at Sammenligningen, Sammenligningen mellem Land og By, mellem forskjellige Kjøbstæder, mellem forskjellige Amter, ja Provindsfer spiller en saa overordentlig stor Rolle. De ærede Herrer fra Kjøbenhavn kjende fortrinsvis Forholdene i Kjøbenhavn, den, der bor i en af de større Kjøbstæder, kjender fortrinsvis Forholdene der, og de ærede Herrer fra Landet, især de, der have Sæde i Skoleradene, kjende deres Egn i større Omfang, men det er det samlede Billede i hele Landet, som ved Bedømmelsen af et nyt Skolelovsforslag har stor Betydning, og jeg tror, som sagt, virkelig, at Affattelsen af adskillige Forslag bærer Præget af, at de forskjelligeartede Hensyn, som derved maa tages i Betragtning, ikke ere komne saa klart frem, som jeg tror det vilde være sket, dersom det havde været muligt at ledsage Forslaget med udførlige Oplysninger i den Henseende og dertil knyttet Motivering af de Forandringsforslag, som ere optagne i Lovforslaget. Hvis den høitæredede Minister i og for sig giver mig Ret i Hovedsynspunktet, lige meget hvilken Grund han har haft til ikke at kunne ledsage

Lovforslaget for Diebliffet med saadanne Motiver, saa vil der i hvert Fald, hvis Lovforslaget ikke bliver til Lov i Aar, blive Leilighed til yderligere at bearbejde Sagen paa en Maade, som betydelig vilde fremme en klar Indsigt baade i det, der er opnaaet, og det, der staar tilbage at ønske opnaaet.

Men da Lovforslaget i Aar ikke er ledsaget af Motiver, tør jeg haabe, at hverken det ærede Thing eller den ærede Minister vil tage mig det ilde op, naar de Bemærkninger, jeg nu vil fremføre, i det Hele taget væsentlig udspringe af dette Ønske om at se klart, hvad det egentlig er, der ligger i Forslaget, idet jeg kun paa et ganske enkelt Punkt vil udtale en bestemt Formening.

Som et saadant Punkt, hvor jeg tror, at Udkastets Affattelse vilde have faaet en bestemt Form, hvis Lovforslaget havde været ledsaget af Motiver, skal jeg nævne Lovens Omraade. Der er saaledes den fremtrædende Forskjel mellem dette Lovforslag og det, der blev forelagt for 4 à 5 Aar siden, og som oftere har været Gjenstand for Dmtale, at dette udtrykkelig betegne sig som ikke gjældende for Kjøbenhavn, medens det foreliggende Forslag betegner sig som indeholdende Bestemmelser om Borger- og Almue-skolevæsenet, altsaa uden at udelukke Kjøbenhavn. Det har ligget nær for mig som Kjøbenhavnsk Rigsdagsmand og som den, der, rigtignok for længere Tid siden, men dog i flere Aar, har haft den Ære at være Medlem af den Kjøbenhavnste Skoledirektion, at spørge mig selv, hvorledes staar dette Lovforslag lige overfor Kjøbenhavn. Der er visse Bestemmelser deri, som ganske naturligt finde deres Anvendelse i Kjøbenhavn. Jeg skal først nævne et administrativt Punkt; naar der nemlig, hvad jeg vilde ønske for i høj Grad ønskeligt, og hvad der i mine Dine staar som det mest Paatrængende, atter ansattes en Overfskoleinspektør eller Overfskoleinspektør, hvad man nu vil kalde ham, saa maatte han naturligvis ogsaa være baade berettiget og forpligtiget til at inddrage de Kjøbenhavnste Skoleforhold under sin Virksomhed. Der er et andet Spørgsmaal, hvor ganske naturligt ensartede Grundsætninger kunne gjøre sig gjældende over hele Landet. Det er naturligt, at Bestemmelserne med Hensyn til Skolepligten, Aldersgrænsen, overhovedet det væsentligste Grundtræk i det System, hvorved Staten søger for, at alle Børn bringes til et vist Lærmaal af Oplysning, ere ensartede. Jeg skal tilføje, uden paa nogen Maade i saa Henseende at være paatrængende, at jo større Beløb, der af Statskassen eller overhovedet af Midler, hvorover der raades paa Finansloven, anvendes til Skolevæsenets Fremme, desto mere kommer det bestedne Spørgsmaal frem, om ikke ogsaa Kjøbenhavn i visse Retninger havde en naturlig Udkomst til at faae lige Andel i disse Goder. Paa den anden Side er der er hel Række af Bestemmelser i Lovforslaget, som jeg paa ingen Maade kan tro ere anvendelige paa Kjøbenhavn;